

Forfatter: Hjortø, Knud

Titel: Udrag fra To verdener (Danske Klassikere)

Citation: Hjortø, Knud: "To verdener", i Hjortø, Knud: *To verdener*, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 2008, s. 154. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-hjort_18-shoot-idm140047356968048.pdf (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: To verdener

Så er der mere respekt om hovedpersonen Henrik Stendal i romanen *Kraft* (1902), der foregår i årene op til systemskiftet 1901. 155Hjortø har dog tilsat portrættet af sin skallesmækkende helt en knivspids ironi. Henrik er vokset op i et hjem med vægt på saglighed og naturlighed. Hans lægefar er fra et landbohjem, moderen fra et aristokratisk kulturradikalt miljø. I skolen vender Henrik sig mod den jævnaldrende, men allerede erfarne levemand Levin, hvis parfumerede livsstil han ikke kan døje, men vistnok også er en kende skinsyg på. Levin, der senere bliver journalist ved dagbladet *Århundredet*, personificerer den livstrætte halvfemserdekadence, hvis frivole litterære produkter med deres »sovekammeratmosfære« og »lagenodør« (s. 58) Henrik Stendal angriber i tidsskriftet *Faldøksen*. Forbilledet her er måske *Vagten*, ligesom *Århundredet* kan være *Politiken*; Levin kan have træk til fælles med en forfatter som Peter Nansen (1861-1918), der skrev i *Politiken*, og hvis spinkle halvfemserromaner betragtedes som særdeles vovede. Stendals latente jalousi mod Levin får sin begrundelse, da denne uforbederlige dameeven med de mere udviklede antenner for kvindesindet render med genstanden for hans kærlighed. Romanen slutter med to intellektuelles diskussion af den hårde, blanke energi, som Stendal insisterer på, at tiden har brug for. Den er barbarisk, hævder den ene af debattørerne, den er ikke human og indfølelse, den udvikler magtsyge, den er udansk, men Stendals forsvarer får dog det sidste ord: »Se på den himmel! Det er en god, dansk novemberaften med blodrødt, gult og grønt og så en masse blå af reneste kulde; og læg mærke til den skarptakkede, kulsorte byhorisont; det er stærke farver og hårde former, og dog er det dansk« (s. 236), og den form for danskhed bør holdes i live, »for vi tror, at kraft varer længst« (s. 237). — I sin hellige krig mod blødagtigheden og forfaldet er Henrik Stendal beslægtet med en samtidig kæmpende romanhelt, den lidenskabeligt retfærdighedssøgende og selvretfærdige bonde Anders Hjarmsted i Jakob Knudsens roman *Sind* (1903).